

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS DOMBOG

HØJESTERETS KENDELSE
afsagt fredag den 22. februar 2019

Sag 101/2018

Anklagemyndigheden

mod

Tiltalte 3 A/S

(advokat Lotte Eskesen)

og

Tiltalte 4

(advokat Jakob Lund Poulsen)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Herning den 17. oktober 2014 og af Vestre Landsrets 15. afdeling den 9. november 2017.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Marianne Højgaard Pedersen, Jens Peter Christensen og Lars Hjortnæs.

Påstande

Kærende, Tiltalte 3 A/S, har nedlagt påstand om, at sagsomkostningerne for Vestre Landsret betales af statskassen, subsidiært at sagsomkostningerne afholdes delvis af statskassen, således at det alene pålægges Tiltalte 3 A/S at refundere en forholdsmæssig andel af sagsomkostningerne, som er proportional i forhold til bødestørrelsen på 25.000 kr.

Kærende, Tiltalte 4, har nedlagt påstand om, at sagsomkostningerne for byret og landsret betales af statskassen, subsidiært at sagsomkostningerne afholdes delvis af statskassen, således at det pålægges Tiltalte 4 at refundere en forholdsmæssig andel af sagsomkostningerne med 10.000 kr., mere subsidiært at sagsomkostningerne afholdes delvis af statskas-

sen således, at det pålægges **Tiltalte 4** at refundere en forholdsmæssig andel af sagsomkostningerne efter Højesterets bestemmelse.

Indkærede, anklagemyndigheden, har påstået stadfæstelse af landsrettens omkostningsafgørelse.

Sagsfremstilling

Ved anklageskrift af 16. juni 2014 blev **Tiltalte 3 A/S** og bankens finanschef, **Tiltalte 4**, tiltalt principalt for medvirken til kursmanipulation under særligt skærpende omstændigheder, subsidiært for overtrædelse af pligten efter den dagældende værdipapirhandelslovs § 37, stk. 6, til at underrette Finanstilsynet.

Ved dom af 17. oktober 2014 frifandt Retten i Herning **Tiltalte 3 A/S** og **Tiltalte 4** og bestemte, at statskassen skulle betale sagsomkostningerne.

Ved retsbog af 25. november 2014 fastsatte byretten et salær på 154.700 kr. + moms samt godtgørelse for kørsel med 2.484,18 kr. + moms til den for **Tiltalte 4** beskikkede forsvarer. **Tiltalte 3 A/S** var under byrettens behandling af sagen repræsenteret ved en valgt forsvarer.

Ved dom af 13. maj 2015 stadfæstede Vestre Landsret byrettens dom og bestemte, at statskassen skulle betale sagsomkostningerne.

Landsrettens dom blev af anklagemyndigheden med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbragt for Højesteret, som ved dom af 24. august 2016 ophævede dommen med den begrundelse, at landsretten havde lagt en forkert forståelse af udtrykket ”værdi i markedet” i værdipapirhandelsloven til grund, og hjemviste sagen til fornyet behandling i landsretten. Højesteret bestemte, at statskassen skulle betale sagens omkostninger for Højesteret.

Den nye hovedforhandling ved Vestre Landsret foregik over tre retsdage, den 31. oktober og 1. og 2. november 2017. De tiltalte nægtede sig fortsat skyldige.

Ved landsrettens dom af 9. november 2017 blev både **Tiltalte 3 A/S** og **Tiltalte 4** frifundet for medvirken til kursmanipulation under særligt skærpende omstændig-

heder, mens de blev idømt bøder på henholdsvis 25.000 kr. og 10.000 kr. for overtrædelse af underretningspligten. I landsrettens begrundelse hedder det bl.a.:

”Efter bevisførelsen, herunder de afspillede telefonsamtaler, er der ikke grundlag for at fastslå, at [Tiltalte 4] har haft en sådan rolle i begivenhedsforløbet, at han har medvirket til kursmanipulation. [Tiltalte 4] frifindes derfor for den principale tiltale i forhold 4.

[Tiltalte 4] burde i betragtning af [Tiltalte 2's] angivelse af et ønske om at opnå en stor kursstigning have haft en mistanke om, at [Tiltalte 2's] købsordrer kunne udgøre kursmanipulation. [Tiltalte 4] dømmes derfor i overensstemmelse med den subsidiære tiltale i forhold 4 for overtrædelse af pligten til at foretage indberetning til Finanstilsynet.

[Tiltalte 4] handlede som et led i sit arbejde for [Tiltalte 3 A/S], og banken dømmes derfor i overensstemmelse med den subsidiære tiltale i forhold 3.

...

[Tiltalte 3 A/S] straffes efter værdipapirhandelslovens § 93, stk. 1 og 6, jf. markedsmisbrugsforordningens artikel 16, stk. 2, jf. dagældende værdipapirhandelslovs § 93, stk. 1 og 6, jf. 37, stk. 6, med en bøde på 25.000 kr.

[Tiltalte 4] straffes efter værdipapirhandelslovens § 93, stk. 1, jf. markedsmisbrugsforordningens artikel 16, stk. 2, jf. dagældende værdipapirhandelslovs § 93, stk. 1, jf. § 37, stk. 6, med en bøde på 10.000 kr. Forvandlingsstraffen er fængsel i 10 dage.

Der er efter afgørelsen af skyldspørgsmålet i forhold 4 ikke grundlag for at frakende [Tiltalte 4] retten til erhvervsmæssigt at beskæftige sig med handel med værdipapirer. Han frifindes derfor for anklagemyndighedens påstand herom.”

Om sagsomkostninger hedder det i landsrettens dom af 9. november 2017:

”De tiltalte skal betale sagens omkostninger for byretten og omkostningerne i forbindelse med den seneste ankesag i landsretten, idet de hver især skal betale udgifterne til deres beskikkede forsvarere.

Statskassen skal betale omkostningerne vedrørende den første ankebehandling i landsretten.”

[Tiltalte 3 A/S] var under landsrettens fornyede behandling af sagen repræsenteret ved en beskikket forsvarer. Ved retsbog af 9. november 2017 fastsatte landsretten salæret til bankens beskikkede forsvarer til 107.650 kr. + moms, og kørselsgodtgørelse blev fastsat til 1.355 kr. + moms. [Tiltalte 3 A/S] skal ifølge dommen af 9. november 2017 således

betale i alt 136.256,25 kr. inkl. moms i sagsomkostninger, der omfatter landsrettens fornyede behandling af sagen.

Salæret til **Tiltalte 4's** beskikkede forsvarer blev for landsretten fastsat til 92.962,50 kr. + moms, godtgørelse for udlæg blev fastsat til 9.476 kr., og kørselsgodtgørelse blev fastsat til 3.353,50 kr. + moms. **Tiltalte 4** skal ifølge dommen af 9. november 2017 betale i alt 326.351,25 kr. inkl. moms i sagsomkostninger, hvilket omfatter sagsomkostningerne for sagens behandling ved byretten og landsrettens fornyede behandling af sagen.

Anbringender

Tiltalte 3 A/S har anført navnlig, at banken er blevet frifundet for den principale tiltale om medvirken til kursmanipulation, som er sagens hovedforhold. I Rigsadvokatens ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tredjeinstansbevilling var spørgsmålet om manglende overholdelse af underretningspligten ikke omtalt.

Der er ikke proportionalitet mellem straffen og de pålagte sagsomkostninger, også når henses til, at sagen har været behandlet ved domstolene i alt fire gange i perioden 2014-2017. Banken har ikke fået mulighed for at vedtage en bøde i henhold til den subsidiære tiltale.

Endvidere har sagen principiel karakter, da det er første gang, at rækkevidden af underretningspligten er prøvet ved domstolene.

En langvarig sagsbehandling kan også kompenseres ved at lade statskassen helt eller delvist afholde sagsomkostningerne, jf. artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Tiltalte 4 har anført i det væsentlige samme anbringender som **Tiltalte 3 A/S** og har særligt fremhævet, at omkostninger på over 300.000 kr. står i åbenbart misforhold til bøden på 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 1008, stk. 4, 2. pkt.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at **Tiltalte 3 A/S** og **Tiltalte 4** ved landsrettens dom blev idømt bøder for overtrædelse af underretningspligten efter den dagældende værdipapirhandelslov. De skal derfor som udgangspunkt erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagen, og der er ikke grundlag for at fravige udgangspunktet.

Det følger af UfR 1999.1835 H, at den omstændighed, at tiltalte ikke dømmes for alle forhold i tiltalen eller blot dømmes for noget mindre, ikke i sig selv kan begrunde, at tiltalte fritages for at betale sagsomkostninger helt eller delvist.

Heller ikke en rimelighedsvurdering efter retsplejelovens § 1008, stk. 4, 2. pkt., kan føre til, at omkostningsansvaret for banken og **Tiltalte 4** skal begrænses. Landsrettens seneste behandling af sagen står ikke i misforhold til den idømte straf, idet sagen var af alvorlig karakter. Under efterforskningen og sagens behandling i retten nægtede banken og **Tiltalte 4** sig skyldige i både den principale og den subsidiære tiltale, og bevisførelsen var nødvendig.

Der er i omkostningsmæssig henseende taget hensyn til sagens principielle aspekt ved, at statskassen er blevet pålagt at betale sagsomkostningerne for den første behandling i landsretten og for behandlingen i Højesteret.

Der er gennemført fire hovedforhandlinger i fire instanser inden for en periode på lidt under 3 ½ år, og der er ikke grundlag for at begrænse omkostningsansvaret under hensyn til artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Retsgrundlag

Det følger af retsplejelovens § 1007, stk. 1, at sagsomkostninger i straffesager som udgangspunkt udredes af det offentlige med forbehold af ret til at få dem erstattet efter bl.a. bestemmelsen i lovens § 1008.

Retsplejelovens § 1008, stk. 1, 2 og 4, lyder således:

”§ 1008. Findes sigtede skyldig, eller kendes han ved dom uberettiget til oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning, er han pligtig at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling. Justitsministeren kan fastsætte takster til brug ved opgørelsen af det beløb, som sigtede skal betale til dækning af udgifter til sagkyndig bistand ved sagens behandling.

Stk. 2. Har undersøgelsen været rettet på en anden forbrydelse end den eller på andre forbrydelser foruden den, for hvilken tiltalte dømmes, er han ikke pligtig til at erstatte de derved foranledigede yderligere omkostninger (jf. dog § 1010); kan en sondring ikke ske, bestemmer retten, om og hvor stort et afdrag der bør gøres.

...

Stk. 4. Omkostninger, som er forårsagede ved andres fejl eller forsømmelser, bør ikke falde domfældte til last. Retten kan også i dommen begrænse omkostningsansvaret, når den finder, at dette ellers ville komme til at stå i åbenbart misforhold til domfældtes skyld og vilkår, herunder når domfældte er omfattet af straffelovens § 16 eller § 69 og idømmes foranstaltninger efter straffelovens § 68 eller § 70.”

Højesterets begrundelse og resultat

Tiltalte 3 A/S og Tiltalte 4, der var finanschef i banken, er ved landsrettens dom af 9. november 2017 frifundet for medvirken til kursmanipulation, men dømt for overtrædelse af en pligt efter den dagældende værdipapirhandelslov til at underrette Finanstilsynet bl.a. i tilfælde, hvor det med rimelighed kan antages, at en gennemført transaktion udgør en overtrædelse af lovens forbud mod kursmanipulation. Tiltalte 3 A/S og Tiltalte 4 havde i det hele nægtet sig skyldig. Tiltalte 3 A/S er ved dommen pålagt at betale sagsomkostninger på godt 136.000 kr. for sagens fornyede behandling ved landsretten, og Tiltalte 4 er pålagt at betale i alt godt 326.000 kr. for sagens behandling ved byretten og dens fornyede behandling ved landsretten. Sagsomkostningerne udgøres af udgifter til de beskikkede forsvarere, herunder salær med tillæg af moms.

Højesteret finder, at de omhandlede udgifter til forsvarerbistand må antages at have været nødvendige og derfor som udgangspunkt kan kræves erstattet af Tiltalte 3 A/S og Tiltalte 4, jf. retsplejelovens § 1008, stk. 1. De to tiltalepunkter både mod banken og Tiltalte 4 har i det væsentlige angået samme faktiske begivenhedsforløb, og Højesteret finder, at retsplejelovens § 1008, stk. 2, ikke kan føre til, at de fritages for pligten til at betale omkostninger for byretten og for landsretten ved den anden behandling, der blev afsluttet med dommen af 9. november 2017.

Efter sagens karakter og omstændigheder finder Højesteret heller ikke grundlag for at begrænse omkostningsansvaret efter reglen i retsplejelovens § 1008, stk. 4, 2. pkt. Der er ikke grundlag for at antage, at omkostningsansvaret ellers vil komme til at stå i åbenbart misforhold til de kærendes skyld og vilkår.

Højesteret finder, at artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ikke kan føre til en anden vurdering.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens omkostningsafgørelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens omkostningsafgørelse stadfæstes.